

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Commentaria Ac Disputationes In Primam Partem Divi Thomæ

Suárez, Francisco

Moguntiaë, 1620 [erschienen] 1621

Cap. 4. An producatur ex cognitione omnium, quæ sunt in Deo.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84432)

Cap. IV. An producatur ex cognitione, &c.

6. *Diure esse rationali.*
 7. *Lat. 5. Math. 9.*
 8. *Lat. 5. Math. 9.*
 9. *Lat. 5. Math. 9.*
 10. *Lat. 5. Math. 9.*
 11. *Lat. 5. Math. 9.*
 12. *Lat. 5. Math. 9.*
 13. *Lat. 5. Math. 9.*
 14. *Lat. 5. Math. 9.*
 15. *Lat. 5. Math. 9.*
 16. *Lat. 5. Math. 9.*
 17. *Lat. 5. Math. 9.*
 18. *Lat. 5. Math. 9.*
 19. *Lat. 5. Math. 9.*
 20. *Lat. 5. Math. 9.*
 21. *Lat. 5. Math. 9.*
 22. *Lat. 5. Math. 9.*
 23. *Lat. 5. Math. 9.*
 24. *Lat. 5. Math. 9.*
 25. *Lat. 5. Math. 9.*
 26. *Lat. 5. Math. 9.*
 27. *Lat. 5. Math. 9.*
 28. *Lat. 5. Math. 9.*
 29. *Lat. 5. Math. 9.*
 30. *Lat. 5. Math. 9.*
 31. *Lat. 5. Math. 9.*
 32. *Lat. 5. Math. 9.*
 33. *Lat. 5. Math. 9.*
 34. *Lat. 5. Math. 9.*
 35. *Lat. 5. Math. 9.*
 36. *Lat. 5. Math. 9.*
 37. *Lat. 5. Math. 9.*
 38. *Lat. 5. Math. 9.*
 39. *Lat. 5. Math. 9.*
 40. *Lat. 5. Math. 9.*
 41. *Lat. 5. Math. 9.*
 42. *Lat. 5. Math. 9.*
 43. *Lat. 5. Math. 9.*
 44. *Lat. 5. Math. 9.*
 45. *Lat. 5. Math. 9.*
 46. *Lat. 5. Math. 9.*
 47. *Lat. 5. Math. 9.*
 48. *Lat. 5. Math. 9.*
 49. *Lat. 5. Math. 9.*
 50. *Lat. 5. Math. 9.*
 51. *Lat. 5. Math. 9.*
 52. *Lat. 5. Math. 9.*
 53. *Lat. 5. Math. 9.*
 54. *Lat. 5. Math. 9.*
 55. *Lat. 5. Math. 9.*
 56. *Lat. 5. Math. 9.*
 57. *Lat. 5. Math. 9.*
 58. *Lat. 5. Math. 9.*
 59. *Lat. 5. Math. 9.*
 60. *Lat. 5. Math. 9.*
 61. *Lat. 5. Math. 9.*
 62. *Lat. 5. Math. 9.*
 63. *Lat. 5. Math. 9.*
 64. *Lat. 5. Math. 9.*
 65. *Lat. 5. Math. 9.*
 66. *Lat. 5. Math. 9.*
 67. *Lat. 5. Math. 9.*
 68. *Lat. 5. Math. 9.*
 69. *Lat. 5. Math. 9.*
 70. *Lat. 5. Math. 9.*
 71. *Lat. 5. Math. 9.*
 72. *Lat. 5. Math. 9.*
 73. *Lat. 5. Math. 9.*
 74. *Lat. 5. Math. 9.*
 75. *Lat. 5. Math. 9.*
 76. *Lat. 5. Math. 9.*
 77. *Lat. 5. Math. 9.*
 78. *Lat. 5. Math. 9.*
 79. *Lat. 5. Math. 9.*
 80. *Lat. 5. Math. 9.*
 81. *Lat. 5. Math. 9.*
 82. *Lat. 5. Math. 9.*
 83. *Lat. 5. Math. 9.*
 84. *Lat. 5. Math. 9.*
 85. *Lat. 5. Math. 9.*
 86. *Lat. 5. Math. 9.*
 87. *Lat. 5. Math. 9.*
 88. *Lat. 5. Math. 9.*
 89. *Lat. 5. Math. 9.*
 90. *Lat. 5. Math. 9.*
 91. *Lat. 5. Math. 9.*
 92. *Lat. 5. Math. 9.*
 93. *Lat. 5. Math. 9.*
 94. *Lat. 5. Math. 9.*
 95. *Lat. 5. Math. 9.*
 96. *Lat. 5. Math. 9.*
 97. *Lat. 5. Math. 9.*
 98. *Lat. 5. Math. 9.*
 99. *Lat. 5. Math. 9.*
 100. *Lat. 5. Math. 9.*

tionem Verbi (scilicet, dici) ipsi obiecto tribuatur. Quod in similibus facile constat, dicimus enim depingere imaginem, & regem, & scribere literas, & res: ita ergo dicimus Verbum, & rem representatam per Verbum. Ibi autem aliqua includitur analogia, nam dicere Verbum, est proprie producere illud, dicere autem rem est representari illam, producendo verbum eius, & idem est de Verbo pingendi, scribendi, & similibus. Et videntur locutiones fundatæ in illo principio sumpto ex Aristot. de memoria, & reminiscencia, capit. 5. idem est motus in imaginem, & in id, cuius est imago.

CAPVT IV.

Verum diuinum Verbum producatur ex cognitione omnium, quæ in Deo formaliter sunt.

EA, quæ sunt formaliter in Deo, quædam abfoluta sunt, alia relatiua ad intra: nam relationes ad extra in Deo non sunt formaliter, & secundum rem, & idè nunc de illis non loquimur. Quod ergo spectat ad absoluta, certa res est. Verbum procedere ex cognitione omnium absolutorum attributorum, quæ in Deo sunt formaliter. Neque necesse est, distinguere quoad hoc inter essentialia, & attributa, quia ipsamet attributa essentialia sunt, & quasi constituunt, vt ita dicam, complementque essentialiam. Ratio autem clara est, quia Verbum procedit per actum intelligendi DEI: ergo maxime procedit per actum illum, vt terminatum ad primarium obiectum eius: nam actus in intelligendi neque esse, neque concipi potest sine suo primario obiecto: sed primarium obiectum illius actus est ipsa diuinitas, ita sicut ille actus est ipsum intelligere per essentialiam, ita ipsa diuinitas est per se primo intelligibilis per essentialiam: ergo productio Verbi diuini necessario ac primario eise debet ex cognitione ipsius diuinitatis. Vnde cum illa cognitio sit perfectissima, & non solum quidditatiua, sed etiam comprehensiuua necesse est, vt sit etiam cognitio omnium attributorum essentialium, atq; adeo omnium absolutorum, quæ in tali natura formaliter existunt. De hoc ergo nulla est controuersia.

1. Verbum procedit ex cognitione essentialium ad attributorum.

Difficultas verò superest de relatiuis. Vbi potest referri opinio absolute negans ex Scoto in 2. d. 1. q. 1. art. 2. & quodlib. 14. §. Hic intelligendum est, in quibus locis dicit Verbum solum procedere ex cognitione obiecti primarij diuinæ intellectiōis: & licet ibi expresse non excludat personas, alijs vero locis, vt in 1. distinct. 27. q. 3. sentit, personas non pertinere ad primarium obiectum diuinæ visionis, vnde hac ratione videtur in præsentibus illas etiam excludere. Potestq; hæc opinio suaderi. Quia Pater non producit Filium ex cognitione sui, ergo neque ex cognitione Filij, & à fortiori nec Spiritus sancti. Hæc posterior pars illationis per se nota est. Prior etiam est satis clara. Quia Pater non potest cognoscere se ipsum sine Filio, ad quæ dicit intrinsicam habitudinem, quia cognitio illa est perfecta, & intuitiua rei, prout est in se, in quavnum relatiuum non est prius, quam aliud. Antecedens ergo probatur, quia Pater non potest producere Filium ex cognitione Filij, ergo neq; ex cogitatione sui ipsius. Probatur antecedens. Tum, quia id, ex quo Verbum producitur, est aliquo modo principium Verbi. Verbum autem non potest esse principium sui ipsius. Tum etiam, quia id, ex quo Verbum producitur, necessario supponitur productioni, quia illa productio est per intuitiuam cognitionem, saltem quo ad ea, quæ in Deo sunt, Verbum autem non potest supponi ad suam productionem. Tum deniq; quia Verbum est imago obiecti, ex cuius cognitione producitur. Verbum autem

2. An procedat ex cognitione relationum. 1. Opinio.

6. Diure esse rationali.
 7. Lat. 5. Math. 9.
 8. Lat. 5. Math. 9.
 9. Lat. 5. Math. 9.
 10. Lat. 5. Math. 9.
 11. Lat. 5. Math. 9.
 12. Lat. 5. Math. 9.
 13. Lat. 5. Math. 9.
 14. Lat. 5. Math. 9.
 15. Lat. 5. Math. 9.
 16. Lat. 5. Math. 9.
 17. Lat. 5. Math. 9.
 18. Lat. 5. Math. 9.
 19. Lat. 5. Math. 9.
 20. Lat. 5. Math. 9.
 21. Lat. 5. Math. 9.
 22. Lat. 5. Math. 9.
 23. Lat. 5. Math. 9.
 24. Lat. 5. Math. 9.
 25. Lat. 5. Math. 9.
 26. Lat. 5. Math. 9.
 27. Lat. 5. Math. 9.
 28. Lat. 5. Math. 9.
 29. Lat. 5. Math. 9.
 30. Lat. 5. Math. 9.
 31. Lat. 5. Math. 9.
 32. Lat. 5. Math. 9.
 33. Lat. 5. Math. 9.
 34. Lat. 5. Math. 9.
 35. Lat. 5. Math. 9.
 36. Lat. 5. Math. 9.
 37. Lat. 5. Math. 9.
 38. Lat. 5. Math. 9.
 39. Lat. 5. Math. 9.
 40. Lat. 5. Math. 9.
 41. Lat. 5. Math. 9.
 42. Lat. 5. Math. 9.
 43. Lat. 5. Math. 9.
 44. Lat. 5. Math. 9.
 45. Lat. 5. Math. 9.
 46. Lat. 5. Math. 9.
 47. Lat. 5. Math. 9.
 48. Lat. 5. Math. 9.
 49. Lat. 5. Math. 9.
 50. Lat. 5. Math. 9.
 51. Lat. 5. Math. 9.
 52. Lat. 5. Math. 9.
 53. Lat. 5. Math. 9.
 54. Lat. 5. Math. 9.
 55. Lat. 5. Math. 9.
 56. Lat. 5. Math. 9.
 57. Lat. 5. Math. 9.
 58. Lat. 5. Math. 9.
 59. Lat. 5. Math. 9.
 60. Lat. 5. Math. 9.
 61. Lat. 5. Math. 9.
 62. Lat. 5. Math. 9.
 63. Lat. 5. Math. 9.
 64. Lat. 5. Math. 9.
 65. Lat. 5. Math. 9.
 66. Lat. 5. Math. 9.
 67. Lat. 5. Math. 9.
 68. Lat. 5. Math. 9.
 69. Lat. 5. Math. 9.
 70. Lat. 5. Math. 9.
 71. Lat. 5. Math. 9.
 72. Lat. 5. Math. 9.
 73. Lat. 5. Math. 9.
 74. Lat. 5. Math. 9.
 75. Lat. 5. Math. 9.
 76. Lat. 5. Math. 9.
 77. Lat. 5. Math. 9.
 78. Lat. 5. Math. 9.
 79. Lat. 5. Math. 9.
 80. Lat. 5. Math. 9.
 81. Lat. 5. Math. 9.
 82. Lat. 5. Math. 9.
 83. Lat. 5. Math. 9.
 84. Lat. 5. Math. 9.
 85. Lat. 5. Math. 9.
 86. Lat. 5. Math. 9.
 87. Lat. 5. Math. 9.
 88. Lat. 5. Math. 9.
 89. Lat. 5. Math. 9.
 90. Lat. 5. Math. 9.
 91. Lat. 5. Math. 9.
 92. Lat. 5. Math. 9.
 93. Lat. 5. Math. 9.
 94. Lat. 5. Math. 9.
 95. Lat. 5. Math. 9.
 96. Lat. 5. Math. 9.
 97. Lat. 5. Math. 9.
 98. Lat. 5. Math. 9.
 99. Lat. 5. Math. 9.
 100. Lat. 5. Math. 9.

autem diuinum non est imago sui ipsius, non ergo producit ex cognitione sui.

3.
2. Opinio,

Secunda opinio refertur potest quorundam Moderatorum, Qui cum negare non audeant, Patrem se, & consequenter Filium suum cognoscendo producere Verbum, nihilominus negant, Patrem producere Verbum suum ex cognitione Spiritus sancti: nam illis visum est, rationes fortius procedere à Spiritu sancto. Quia Spiritus sanctus nullo modo potest esse principium Filij. Item, quia non solum non supponitur ad productionem Verbi, verum etiam est posterior origine, quam ipsum Verbum, & non habet tam intrinsecam connexionem cum Patre & Filio ut sic, respectu cognitionis, quantum habent ipsi Pater & Filius inter se: nam se respiciunt ut formaliter correlatiua, non autem Spiritum sanctum. Denique etiam Verbum non potest esse imago Spiritus sancti, sed solius Patris. ergo non procedit ex illius cognitione.

4.
Assertio affirmatiua.

Dico tamen Verbum diuinum per se procedere ex cogitatione perfectissima, comprehensiuam, & intuitiuam simul cum absolutis. Est expressa sententia Diui Thomae quaestione 34. articulo 1. ad 3. Pater, inquit, intelligendo se, & Filium & Spiritum sanctum concipit Verbum, ut sic ora Trinitas Verbo dicatur. Sequitur ibi Caietanus, & plures ex recentioribus. Torres quaestione vigesima septima, articulo quinto, Capreolus & alij quos referam capite sexto. Sumitur ex Augustino. 7. de Trin. cap. 1. & 3.

5.
Ratio.

Ratio generalis est, quia Pater producit Verbum ex cognitione perfectissima, comprehensiuam, & intuitiuam suae diuinitatis. ergo producit illud ex simili cognitione omnium personarum, atque adeo omnium, quae in Deo sunt formaliter. Antecedens certissimum est, tum quia in Patre non potest intelligi imperfecta aut minus perfecta cognitio suae diuinitatis, tum etiam, quia alias Verbum diuinum non esset perfectissimum, quod intelligi posset, quia perfectius est Verbum comprehensiuum, quam non comprehensiuum, quod est contra perfectionem illius personae. Vnde in superioribus ostendimus, illud Verbum tantum posse esse vnum, quia est aequatum diuinae cogitationi, non esset autem aequatum, nisi cogitationi diuinae aequaretur. Consequentia probatur primo quia cognitio intuitiuam, omnino perfecta, terminatur ad rem, prout est in se, & secundum omnem modum & conditionem existentiae illius: modus autem existendi diuinitatis est esse in tribus personis: ergo non potest esse perfectissima intuitio illius, nisi videatur in tribus, & consequenter nisi videantur illae tres personae. Idem vel fortius argumentum sumitur ex ratione comprehensionis: nam ad comprehensionem necessarium est, ut perfectissime cognoscantur omnia attributa, omnesque perfectiones diuinitatis. Vna autem perfectio est fecunditas, vel communicabilitas eius: haec autem non potest exacte cognosci, nisi videantur personae, quibus natura illi communicatur.

6.

Confirmatur ac declaratur contra opinionem proximè relata: nam Pater cognoscendo se producit imaginem sui, & ideo simul etiam cognoscit ipsam imaginem, seu Filium, ad quem dicit relationem: cognoscit autem se comprehensiuè, ergo cognoscit omnem potentiam suam: ergo potentiam spirandi: ergo necessario cognoscit Spiritum sanctum, ergo producit Filium ex cogitatione omnium. Simile argumentum est, quia cognoscendo se & suam essentiam, cognoscit etiam suum amorem, & ex cognitione illius producat Filium, ille autem amor, prout est in ipso Patre, non potest perfecte cognosci, quin etiam cognoscatur terminus producibilis per ipsum, quia hoc pertinet ad infinitam perfectionem illius amoris.

7.
Responsio,

Respondent, haec omnia concludere, Spiritum sanctum cognosci quidem illomet actu intelligendi,

quo Verbum diuinum producit, non tamen quod Verbum per se producat per illum actum, quatenus ad Spiritum sanctum terminatur, sed solum quod concomitanter vtrumque habeat ille actus, scilicet, & producere Verbum, & cognoscere Spiritum sanctum. Haec responsio praeter alias difficultates, quas habet tractandas capite sexto, hic non potest satisfacere. Primum, quidem eadem ratione dicitur Verbum non produci ex conditione Patris aut ipsius Verbi per se, sed solum illum actum, quo producit Verbum, concomitanter habere, quod sit cognitio ipsius Patris & Verbi, quod ab ipsis non admittitur. Sequela patet, quia nulla sufficiens ratio discriminis assignari potest. Nam quod Pater, verbi gratia, sit magis idem sibi, quam cum Spiritu sancto non sufficit, tum quia est etiam magis idem sibi, quam cum Verbo: tum etiam, quia non potest Filius vel Pater habere maiorem connexionem, cum cognitione diuinitatis, quam Spiritus sanctus. Haec enim connectio non est attendenda ex identitate relationis & essentiae, prout considerantur in principio cognoscente ut sic, sed prout se tenent ex parte obiecti cogniti, sub hac autem ratione tanta connectio est inter essentiam cognitam, & processionem, sicut inter eandem & paternitatem.

Deinde, quod paternitas sit prior origine, & quod filiatio sit terminus immediatus productionis per intellectum, non etiam sufficit, tum quia prioritas originis, ut supra ostendi, non excludit simultaneam cognitionis. Item quia eadem ratione posset aliquis dicere. Verbum non cognoscitur per se illo actu, quo producit, sed tantum concomitanter, quia haec duo generatim sumpta, produci & cognosci, formaliter distincta sunt: nam in nobis verbum producit, & cognitione sui: imo proprie raro cognoscitur illo actu, quo producit. Ergo quomuis in diuino verbo haec duo coniungantur prout infinitam perfectionem, & quasi inanimam reflexionem illius actus, nihilominus posset quis dicere in ordine ad productionem Verbi, illa duo non esse per se necessaria: sed tantum concomitanter se habere. Quod si hoc falsum est, ut reuera est, quia verbum illud per se est tantum perfectum in esse Verbi, sicut actus ipse in esse cognitionis: eadem ratione id est falsum respectu cognitionis Spiritus sancti: quia etiam per se & necessario pertinet ad perfectionem illius cognitionis, quod terminatur ad Spiritum sanctum: ergo & per se pertinet ad perfectionem illius Verbi, quod producat per illam cognitionem etiam ut terminatam ad Spiritum sanctum.

Possumus ergo eandem rationem conficere, addita illa particula (per se): nam Verbum diuinum per se procedit ex cognitione definitiuam, (ut sic dicam) vel potius comprehensiuam diuinitatis: ergo per se procedit ex cognitione omnium, quae ad illam comprehensionem per se necessaria sunt: sed cognitio Spiritus sancti per se est necessaria ad comprehensionem diuinitatis, ut ostensum est, ergo ex illa per se procedit Verbum diuinum. Et ideo inualidum est argumentum, quod fieri solet, quia si per impossibile Spiritus sancti persona non esset, vel non agnosceretur, nihilominus esset processio Verbi diuini, quia est prior origine, & non pendet à posteriori: ergo inquam est, cognitionem Spiritus sancti esse quati per accidens ad productionem Verbi. Respondetur enim, hypothetice repugnare aut fecunditati diuinitatis, aut comprehensioni eius, & ideo nullam esse illationem. Quia tunc Verbum vel non produceretur ex comprehensione diuinitatis, sicut modo, vel non acciperet diuinitatem ita communicabilem, & fecundam, sicut modo recipit. Vnde necessario fieret, vel, quod Verbum diuinum tunc non esset ita perfectum, sicut modo est, vel quod diuinitas non esset ita communicabilis, & fecunda, sicut modo est, vel certe vtrumque & plura alia incommoda sequerentur.

rentur. Quod non est mirum, quia illa hypothesis destruit mysterium, & supponit Deum carere aliqua perfectione per se illi conueniente.

10. *Confirmatio*

Vnde confirmatur ratio, quia Pater æternus cognoscendo suam diuinitatem, non minori necessitate cognoscit simul Spiritum sanctum, quam seipsum, & Verbum, quia proprietates Spiritus sancti non minori necessitate coniuncta est cum diuinitate, quam reliquæ. Deinde illa cognitio Patris non minus est fecunda, vt est cognitio Spiritus sancti, quam vt est cognitio ipsiusmet Patris, ergo non minus est productiua Verbi sub vna, quam sub alia ratione: ergo Verbum diuinum æque procedit ex vtriusque personæ cognitione. Non enim producit pater aliud, & aliud Verbum diuersarum rerum à se cognitarum, sed vnum, & idem omnium. Probatur antecedens quoad posteriorem partem, que sola superest probanda: quia illa cognitio æque infinita est, vt terminatur ad personam Spiritus sancti, & æque necessaria, vt dixi, & æque prior origine, quam Spiritus sanctus, aut Verbum, quia etiam illam habet Pater absq; origine, & illam communicat Verbo suo, sed fecunditas illius cognitionis in Deo solum ex his conditionibus provenit ergo.

11. *Obiectio*

Sed obijciunt, quia Pater non habet prius hanc cognitionem, quam Verbum ipsum, ergo ex hoc capite fieri potest, vt illa cognitio vt sic, non sit productiua Verbi. Antecedens patet: quia Pater prius est Pater quam spirator, & consequenter Filius etiam prius est Verbum, quam Pater sit spirator, quia simul spirant: & ideo Filius non accipit spirationem per processionem à Patre, sed in eo simul cum Patre resultat in eo signo, in quo producent Spiritum sanctum: ergo eadem ratione cognitio ipsius Spiritus sancti, & actiua spirationis, quæ simul sunt, non antecedit in Patre, prius quam in Verbo: ergo ex hac parte potest non esse fecunda ad producendum Verbum.

12. *Responsio*

Respondetur, argumentum dupliciter deficere. Primo, quia procedit à prioritate originis ad prioritatem cognitionis, quæ non est bona illatio. Nam licet persona Spiritus sancti sit posterior origine, potest esse simul cognitione: & idem dicitur de spiratione actiua, etiam si admittamus, illam esse posteriorem origine, quam Verbum, quod infra videbimus. Quamuis ergo Pater non prius habeat relationem spirationis actiua, quam Verbum, nihilominus potius origine cognoscit illam, vt manifeste probat ratio facta, quia à se illam cognoscit, & Verbum non nisi à Patre. Secundo deficit illa ratio, quia non distinguit inter spirationem, quatenus est relatio quasi resultans ex productione Spiritus sancti, vel quatenus est virtus spirandi: prior autem consideratio nihil ad præsens refert, sed posterior: & de illa certissimum est, prius origine esse in Patre, & communicari Verbo ex vi processionis eius, vt infra ostendemus. Et hoc satis est, vt cognitio, & comprehensio tam spirationis actiua, quam personæ Spiritus sancti, sit etiã prius origine in Patre, quam in Verbo, & consequenter, vt sit fecunda ad productionem eiusdem Verbi.

13. *Responsio*

Dicitur fortasse tandem aliquis, multa, & fere omnia ex his argumentis supponere, Patrem æternum producere Verbum suum per se ex cognitione sui ipsius, id est, non tantum suæ diuinitatis, sed etiam suæ personalis proprietatis: nam ex hoc principio tanquam ex notiori, videmur inferre cætera, quasi à paritate rationis. At principium illud nec per se notum est, etiam supposito fidei mysterio: nec videtur satis probatum, vel certum. Nam (vt in principio dicebam) fortasse Scot. illud negaret, quia nulla persona pertinet ad primarium obiectum primæ intelligentiæ essentialis: nec est necessario connexa cum illius cognitione. Vnde alibi sentit Scot. Possit videri essentiam sine personis, & vt sic visam esse sufficiens obiectum Beatitudinis.

Respondeo in primis, fundamentalem rationem supra factam directe procedere contra eos, qui absolute aiunt, Verbum per se non procedere ex cognitione alicuius personæ, sed solius diuinitatis. Quod ostendimus; repugnare cognitioni comprehensiuæ, & intuitiuæ, qualis est cognitio diuinitatis, per quam Pater producit Verbum. Deinde dicitur, non sine speciali ratione, vt certius supponi, Patrem producere Filium ex cognitione sui. Tum quia certissimum est, Patrem producere Verbum, vt sui ipsius imaginem, ergo producit per se illud, vt se in illo, & per illud intellectualiter representet, ergo cognoscendo se, producit illud. Tum etiam, quia Patres communiter ita loquuntur, sicut etiam asserunt, Patrem, & Filium producere Spiritum sanctum se inuicem diligendo: eadem autem proportionalis ratio de cognitione, quæ de amore esse potest. Tum denique, quia intellectio Patris in nullo signo rationis potest concipi prius terminari ad Verbum, vt productum per illam, quam ad Patrem vt cognitum per ipsammet, qui talis ordo rationis nullum habet in re fundamentum, ergo sicut Pater cognoscendo diuinitatem suam, ita etiam se, suamque personam cognoscendo, producit Verbum suum. Recte ergo principium hoc tanquam certissimum sumitur, & ex illo cætera consequuntur, vt deductum est. Fundamenta vero aliarum opinionum nonnulla dubia petunt, quæ in sequenti capite expediuntur.

14. *Solutio*

CAPVT V.

Resoluntur nonnulla dubia, quæ ex doctrina superioris capitis oriuntur.

EX dictis in superiori capite nonnulla dubia deducuntur, ex quorum resolutione solutio etiam rationum aliarum opinionum patebit. Primum est, an dicendum sit, Verbum procedere ex cognitione personarum tanquam ex obiecto primario, vel secundario. Ratio autem dubitandi est, quia non videtur dici posse, obiectum primarium, quia illa intellectio necessario terminatur prius obiectiue ad diuinitatem, quam ad relationes, quia essentia est ratio cognoscendi relationes. Vnde intellectio illa, prout essentialis præintelligitur relationibus, vt sæpe dictum est, ergo vt sic terminatur solum ad diuinitatem in ratione obiecti cogniti, ergo primarium obiectum eius est sola diuinitas. Dicitur est autem in superioribus, per eandem essentialem intelligentiam, prout est in Patre, produci Verbum, ergo producit Verbum ex cognitione soli essentia, vt primarij obiecti, Personarum autem vt secundarij. Quod si hanc partem tueamur, videmur reincidere in Scoti opinionem, quod Verbum non per se, sed concomitater procedat ex cognitione personarum. Quid enim est secundario, nisi concomitanter, & quasi accidentario?

1. *Primum dubium*

Respondeo, interrogationem hanc non pertinere specialiter ad productionem Verbi diuini, vt productio est, sed ad actum intelligendi Dei, vt actus intelligendi est, eo enim modo, quo actus ille in ratione cognitionis attingit personas, vt representatas, & cognitatas per illum: eodem modo est ratio producendi Verbum, adiuncta conditione necessaria ex parte paternitatis. De ipso vero actu intelligendo vt sic, dicendum est, non concomitanter, sed per se, & quasi vnico simplicissimo intuitu attingere essentiam, & relationes. Concomitantia enim esset, si in illo actu intelligeremus duos ratione distinctos cum fundamento in re, per duas habitudines, vnam ad essentiam, & alteram ad personas: ita vt vnus formaliter in alio non includatur secundum

2. *Explicatur dubium*

no fros